

НАРЕДБА за изискванията към използването на екстракционни разтворители при производството на храни и хранителни съставки

Приета с ПМС № 42 от 1.04.2022 г., обн., ДВ, бр. 27 от 5.04.2022 г., в сила от 19.04.2022 г., изм. и доп., бр. 23 от 19.03.2024 г., в сила от 3.04.2024 г.

Чл. 1. С тази наредба се определят:

1. видовете екстракционни разтворители, които могат да се използват при производството на храни и хранителни съставки;
2. критериите за чистота на екстракционните разтворители;
3. максимално допустимите количества на остатъци от екстракционни разтворители във или върху храни или хранителни съставки;
4. информацията, свързана с разтворителите, която се отбелязва върху опаковката на продуктите и в съпровождащата ги документация.

Чл. 2. (1) Наредбата не се прилага за:

1. екстракционни разтворители, използвани при производството на добавки в храни, витамини или други добавки за храни, освен когато тези добавки и витамини са посочени в приложенията;
2. екстракционни разтворители и храни, предназначени за износ за трети страни.

(2) Влагането на добавките и витамините по ал. 1 при производство на храни се извършва в съответствие с изискванията на тази наредба за максимално допустими количества на остатъци от екстракционни разтворители в храните.

Чл. 3. (1) Предлагането на пазара на храни и хранителни съставки не може да се забранява или ограничава поради причини, свързани с екстракционните разтворители или остатъците от тях, когато храните и хранителните съставки отговарят на изискванията на тази наредба и на другите нормативни актове, свързани с тях.

(2) Когато в резултат на нова информация или преоценка на съществуващата се установи, че екстракционен разтворител, който се използва при производството на храни и хранителни съставки, въпреки съответствието си с изискванията на тази наредба създава опасност за здравето на потребителите, Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ) може временно да забрани или да ограничи предлагането на екстракционния разтворител на пазара.

(3) (Изм. – ДВ, **бр. 23 от 2024 г.**, в сила от 3.04.2024 г.) В случаите по ал. 2 БАБХ незабавно уведомява Министерството на земеделието и храните и Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ).

(4) (Изм. – ДВ, **бр. 23 от 2024 г.**, в сила от 3.04.2024 г.) Въз основа на предоставената от БАБХ информация и становище на ЦОРХВ министърът на земеделието и храните предприема необходимите последващи действия във връзка с прилагането на разпоредби от тази наредба.

(5) (Изм. – ДВ, **бр. 23 от 2024 г.**, в сила от 3.04.2024 г.) Министерството на земеделието и храните предприема действия за незабавно информиране на другите държави членки и Европейската комисия за взетите мерки, като предоставя и информация за мотивите, довели до налагането им.

Чл. 4. (1) Екстракционните разтворители, които могат да се използват при производството на храни и хранителни съставки, са посочени в приложение № 1.

(2) Употребата на екстракционните разтворители по приложение № 1 при производство на храни и хранителни съставки не трябва да води до наличие на остатъци от тях или техни разпадни продукти в храните в количества, опасни за здравето на потребителя.

Чл. 5. Екстракционните разтворители по приложение № 2 могат да се използват при производството на храни и хранителни съставки при определените условия и максимално допустимите количества на остатъци от тях.

Чл. 6. Екстракционните разтворители, предназначени за екстракция на ароматизанти от естествени ароматични вещества, могат да се използват като разтворители или разреждатели на ароматизанти при производството на храни при условията по приложение № 3.

Чл. 7. При производството на храни или хранителни съставки като екстракционни разтворители могат да се използват и:

1. вода с добавени вещества, които регулират киселинността или алкалността;
2. храни или хранителни вещества, които имат свойствата на разтворители.

Чл. 8. (1) (Предишен текст на чл. 8 – ДВ, **бр. 23 от 2024 г.**, в сила от 3.04.2024 г.) Екстракционните разтворители трябва да отговарят на следните критерии за чистота:

1. да не съдържат токсикологично опасни количества на химични елементи и вещества;
2. максимално допустимо съдържание на арсен - не повече от 1 mg/kg;
3. максимално допустимо съдържание на олово - не повече от 1 mg/kg.

(2) (Нова – ДВ, **бр. 23 от 2024 г.**, в сила от 3.04.2024 г.) Специфичните критерии за чистота на екстракционните разтворители са изброени в приложение № 4.

Чл. 9. Екстракционните разтворители, предлагани на пазара, се опаковат и етикетират чрез нанасяне на данни на видно място върху самата опаковка или с етикет по ясен, четлив и незаличим начин на български език.

Чл. 10. (1) При етиктиране на екстракционните разтворители се включват следните данни:

1. търговското наименование съгласно приложения № 1 - 3;
2. указание, че веществото е предназначено за употреба като екстракционен разтворител при производството на храни или хранителни съставки;
3. партиден номер;
4. име и адрес, съответно наименование, седалище и адрес на управление на производителя или на лицето, което опакова екстракционния разтворител, или на търговеца, установен в рамките на Европейския съюз;
5. нетно тегло;
6. указание за спазване на специални условия за съхранение и употреба - когато е приложимо.

(2) Информацията по ал. 1, т. 3 - 6 може да се съдържа само в търговската документация, която придружава партидата или е предоставена преди доставката ѝ.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. "Екстракционен разтворител" е разтворител, който се използва за извличане на вещества при екстракционен процес по време на преработката на суровини, храни или хранителни съставки, след което се отстранява. При този процес остатъци от разтворителя или негови разпадни продукти могат да останат във или върху храните или хранителните съставки неволно по технически неизбежни причини.

2. "Разтворител" е вещество, което има способността да разтваря храните или хранителните съставки, включително всеки замърсител, който е във или върху храните.

§ 2. С тази наредба се въвеждат изискванията на:

1. Директива 2009/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. за сближаване на законодателствата на държавите членки относно екстракционните разтворители, използвани в производството на храни и съставките на храни (ОВ, L 141 от 6 юни 2009 г.).

2. Директива 2010/59/ЕС на Комисията от 26 август 2010 г. за изменение на Директива 2009/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за сближаване на законодателствата на държавите членки относно екстракционните разтворители, използвани в производството на храни и съставките на храни (ОВ, L 225 от 27 август 2010 г.).

3. Директива (ЕС) 2016/1855 на Комисията от 19 октомври 2016 г. за изменение на Директива 2009/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета за сближаване на законодателствата на държавите членки относно екстракционните разтворители, използвани в производството на храни и съставките на храни (ОВ, L 284 от 20 октомври 2016 г.).

4. (Нова – ДВ, бр. 23 от 2024 г. , в сила от 3.04.2024 г.) Директива (ЕС) 2023/175 на Комисията от 26 януари 2023 година за изменение на Директива 2009/32/ЕО на Европейския парламент и на Съвета по отношение на 2-метилоксолан (ОВ, L 25 от 27 януари 2023 г.).

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 3. Наредбата се приема на основание чл. 5 от Закона за храните.

Приложение 1

към чл. 4, ал. 1

Наименование
Пропан
Бутан
Етилацетат
Етанол
Въглероден диоксид (CO ₂)
Ацетон*
Азотен оксид (NO)
<i>Забележка.</i>
* Забранявасе употребата на ацетон при рафиниране на маслиново масло.

Приложение 2

към чл. 5

(Доп. – ДВ, бр. 23 от 2024 г. ,
в сила от 3.04.2024 г.)

Екстракционен разтворител	Условия на употреба (кратко описание на екстракцията)	Максимално допустими количества на остатъци от екстракционния разтворител в екстрахираната храна или хранителната съставка (mg/kg)
1	2	3
Хексан ⁽¹⁾	1. Производство или фракциониране на мазнини и масла и производство на какаово масло	1,0 в мазнини, масла или какаово масло

	10,0 в храни, които съдържат обезмаслени протеинови продукти и брашна	
	5,0 в обезмаслени зърнени зародиши	
2-метилоксолан	1. Производство или фракциониране на мазнини и масла и производство на какаово масло	1,0 в мазнини, масла или какаово масло
	10,0 в храни, които съдържат обезмаслени протеинови продукти и обезмаслени брашна	
	5,0 в обезмаслени зърнени зародиши	
Метилацетат	1. Декофеинизиране и/или премахване на горчиви или дразнещи съставки от кафе и чай	20,0 в кафе и чай
	1,0 в захар	
Етилметил-кетон ⁽²⁾	1. Фракциониране на мазнини и масла	5,0 в мазнини и масла
		20,0 в кафе и чай
Дихлорметан	Декофеинизиране и/или премахване на горчиви или дразнещи съставки от кафе и чай	2,0 в печено кафе 5,0 в чай
Метанол	При производството на всички храни	10,0
Пропан-2-ол	При производството на всички храни	10,0
Диметиллов етер	1. Производство на обезмаслени продукти от животински протеини, включително желатин ⁽³⁾	0,009 в обезмаслени продукти от животински протеини, включително желатин
	3,0 в колаген и колагенови производни, с изключение на желатин	

Забележки:

⁽¹⁾ Хексан е търговски продукт от нециклични наситени въглеводороди с шест въглеродни атома, които се дестилират между 64 и 70°C.

⁽²⁾ В етилметилкетона съдържанието на n-хексан не трябва да надвишава 50 mg/kg. Забранява се комбинираната употреба на етилметилкетон и хексан.

⁽³⁾ Желатин е естествен разтворим протеин, желиран или нежелиран, получен чрез частична хидролиза на колаген, получен от кости, кожи, сухожилия и жили на животни, в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) 853/2004 на Европейския парламент и

на Съвета от 29 април 2004 г. относно определяне на специфични хигиенни правила за храните от животински произход (специално българско издание, глава 3, том 56)(Регламент (ЕО) 853/2004).

⁽⁴⁾ Колаген е продукт на основата на протеин, извлечен от кости, кожи, сухожилия и жили на животни, произведен съгласно съответните изисквания на Регламент (ЕО) 853/2004.

Приложение 3

към чл. 6

(Доп. – ДВ, бр. 23 от 2024 г. ,

в сила от 3.04.2024 г.)

Наименование на екстракционния разтворител	Максимално допустими количества на остатъци на екстракционни разтворители в храни в резултат от използването им при получаване на ароматизанти от естествени ароматични вещества (mg/kg)
Диетилов етер	2,0
Хексан ⁽¹⁾	1,0
2-метилоксолан	1,0
Циклохексан	1,0
Метилацетат	1,0
Бутан-1-ол	1,0
Бутан-2-ол	1,0
Етилметилкетон ⁽¹⁾	1,0
Дихлорметан	0,02
Пропан-1-ол	1,0
1,1,1,2-тетрафлуоретан	0,02
Метанол	1,5
Пропан-2-ол	1

Забележка.

⁽¹⁾ Забранява се комбинираната употреба на хексан и етилметилкетон.

Приложение 4

към чл. 8, ал. 2

(Ново – ДВ, бр. 23 от 2024 г. ,

в сила от 3.04.2024 г.)

Специфични критерии за чистота на екстракционните разтворители, изброени в приложения № 2 и 3

2-метилоксолан	
CAS номер	96-47-9
Анализ	Съдържание, не по-малко от 99,9 %, изразено като сухо вещество
Чистота	
Фуран	Не повече от 50 mg/kg (изразено като сухо вещество)
2-Метилфуран	Не повече от 500 mg/kg (изразено като сухо вещество)

Етанол

Не повече от 450 mg/kg (изразено като сухо вещество)